

# Sebek és akták

## Egy író az állambiztonsági szolgálat besúgójaként – A Neue Zürcher Zeitung Tar Sándorról

A Neue Zürcher Zeitung kulturális rovatában **A sebek és az akták** címmel, **Egy író az állambiztonsági szolgálat besúgójaként** alcímmel közölt cikket a Tar Sándor körül kirobbant ügyről\*. A szerző, Wilhelm Droste az ügyet részletesen ismerteti, majd utalva arra, hogy Kenedi János éppen ennek kapcsán is az összes, ma még zár alatt levő dokumentum feltárását szorgalmazza, rámutat: Magyarországon 1989 után nem zajlott le olyan nyitás, mint például a volt NDK-ban. Mind a fordulat utáni polgári kormány, mind a később kormányzó Szocialista Párt úgy vélte, hogy a demokratikus újrakezdést nem a történelmi bűnökkel való elszámolásból adódó nemzeti önmarcangolásra, hanem a megbékélésre kell építeni.

Droste megállapítja: noha a kádári idők utolsó éveiben a magyar állambiztonsági szervezet tevékenysége különösen a Varsói Szerződés többi tagállamához képest összehasonlíthatatlanul visszafogottabb és így elviselhetőbb volt, most az öröklött teher kezelésének patriarchálisan elmosódott magyar változata rendkívül problematikus időzített bombának bizonyul, amely mindig önkényesen fog robbanni, mint most is. Az aktákhoz való rendkívül korlátozott hozzáférés legfeljebb keresztretjényszerűen tesz lehetővé néhány leleplezést. Az ügyesebb, dörzsöltebb besúgók előléte rejte

marad, sőt, lehet, hogy gatlástalanságuk folytán már az új, aktuális hatalom embereivé lettek. A legjobb kecskék nyilván már nagy tiszteletnek örvendő kertészként őrzik a káposztát – véli a szerző.

Pedig egy szabad és bizalomra érdemes társadalmat nem lehet az elrendelt felejtés alapjaira építeni. A szándék lehet jó, de nem járhat sikerrel. Szabadalmazott recept nincs a bűnnel és bűnhődéssel való bánásra. A magyar módszer, amely a fordulat után rövid ideig nyugalmat biztosított, éppen most bizonyul hosszú távon áldatlannak – írta Droste.

Végül megállapítja: Tar Sándor éppen a Frankfurti Könyvvásáron lépett ki egyértelműen a pusztán magyar jelentőség köréből: németül megjelent műveit a kritika lelkesen üdvözölte. A határon túlmutató mondanója van, és ezt értékeltek is. És éppen ebben a pillanatban, amikor az eddig csak bennfentesek által ismert szerző nemzetközi tekintélyű íróvá lép elő, a sors visszahullatja a bűnökkel terhelt múlt hazai, hideg porába.

-----  
\*Miután az Élet és Irodalomban 1999. november 12-én **Levélváltás besúgó és besúgott között** megjelent Tar Sándor és Kenedi János levélváltása, amelyben az író föltárta ügynökmúltját, a történész pedig reagált, az Es következő számainak hasábjain sorra jelennek meg a reagálások. Eddig **Eörsi István**, Ungváry Rudolf, Petri Lukács Adám, Márton László, György Péter, Dész László, Rajk László, Kornis Mihály, Tamás Gáspár Miklós fejtegette ki véleményét az ügyvel kapcsolatban.